

VAN NATURE

Jacques van der Neut schrijft in Van Nature over opvallende waarnemingen in de natuur. Hij werkt als boswachter in De Biesbosch. Daarnaast is hij een verwoed natuurfotograaf.

DS

In onze regio zijn we aardig gewend geraakt aan twee soorten arenden: de zeearend en de visarend. Beide soorten broeden respectievelijk sinds 2012 en 2016 in de Biesbosch. Vorige week was er echter een slangenarend in de Noordwaard op bezoek!

Een slangenarend op bezoek!

An-gezien slangenarenden maar zelden in het westen van ons land worden waargenomen, blikst Van Nature toch even terug op deze bijzondere soort. Slangenarenden werden weliswaar al eens eerder in de Biesbosch gezien, maar nog nooit bleef er zo'n vogel ruim een week in ons gebied hangen.

Op zich is het heel bijzonder dat een slangenarend bij ons op bezoek komt, want - zoals de naam al doet vermoeden - leeft deze roofvogel vooral van slangen en andere reptielen. Maar liefst 70 procent van zijn prooi bestaat daar uit.

In onze regio kruipen echter geen slangen rond, hagedissen evenmin. Zeer waarschijnlijk hield 'onze' slangenarend zich in leven met het verorberen van amfibieën (kikkers en paden) en knaagdieren (muizen). Een slangenarend is dus iets flexibeler in zijn menukeuze dan bijvoorbeeld een visarend.

De vogel verbleef regelmatig in de omgeving van een rij bomen langs de polders De Kroon en De Zalm in de Noordwaard. Het verhaal van de slangenarend begon ongeveer twee weken geleden. Iemand plaatste een foto van een buizerd op Facebook, maar achteraf corrigeerden vogelaars die waarneming in slangenarend. Deze roofvogels lijken qua bouw enigszins op een grote, lichte buizerd en daarom treedt er nog wel eens verwarring met die soort op. De lichte onderzijde van de slangenarend is echter bezaaid met kleine, zwarte stippen en strepen en bovendien ontbreken de zwarte polsvlekken. In zittende houding lijkt deze arendsoort te beschikken over een forse uilenkop en uiteraard vallen ook de felgele ogen goed op. De vleugelspanwijdte is ongeveer 1,60 tot 1,80 meter.

Door de huidige communicatiemiddelen blijft zo'n voorval niet lang geheim; tientallen vogelaars wilden de slangenarend in de Noordwaard

maar wat graag zien of fotograferen. „Een veertien dagen geleden liep ik op de Tongplaat, waar iemand mij ook foto's van die slangenarend liet zien”, zegt Jan Bezemer, vogelfotograaf uit Papendrecht. „Ik ben daar toen een paar keer naar toe gereden en op een ochtend betrapte ik de slangenarend aan de achterkant van een bomenrij in de Noordwaard. In de morgenuren vloog de slangenarend op en ging na drie rondjes hoog de lucht in. Toen het beest de vleugels uitsloeg,

maakte ik daar een serie van met mijn 600 millimeter telelens, waarbij ik ook een teleconverter gebruikte. Bij zoiets draait het eigenlijk allemaal om geduld. Ik zag andere fotografen met de auto door de polder rijden en de vogel achtervolgen. Zoiets vind ik eigenlijk niks. Het loont de moeite om te wachten, meestal komt de vogel wel weer terug en zo niet, dan heb je gewoon pech.”

De slangenarend was in de 20ste

Op een ochtend betrapte ik de slangenarend aan de achterkant van een bomenrij

—Jan Bezemer

eeuw in ons land een echte dwaalgast. Na het eerste exemplaar in 1907 bij Oldebroek in Gelderland opdook, duurde het tot 1959 voordat de volgende solitaire vogels ons land bezochten. Sinds 1999 zijn er ieder jaar waarnemingen en pleisteren er bijna iedere zomer wekenlang slangenarenden in grote natte heide- en hoogveengebieden met veel voedsel, zoals het Fochteloërveen: een natuurgebied ter grootte van ongeveer 2500 hectare op de grens van de provincies Friesland en Drenthe. Het geldt als één van de weinige en best bewaarde hoogveengebieden in Nederland. De piek valt midden in de zomer en zulke zomer vogels kunnen tot in september aanwezig blijven met een enkele uitschieter naar oktober. De slangenarend is een typische zomervogel; 's winters zijn er namelijk geen slangen (winterslaap) dus wordt de vogel gedwongen elders te overwinteren, in dit geval ten zuiden van de Sahara. In totaal werden van 1907 tot en met 2011 zeventig waarnemingen van slangenarenden in Nederland door de CDNA, een commissie die waarnemingen van zeldzame soorten toetst, aanvaard. Bij onze zuiderburen nemen de aantallen waargenomen slangenarenden eveneens toe. Bij het merendeel van de in ons land waargenomen slangenarenden draait het om tweede kalenderjaar vogels. Ook in de Noordwaard ging het om zo'n onvolwassen vogel.

VERBAND

Ontwikkelingen in Frankrijk

Dankzij goede bescherming in onder meer Frankrijk neemt het aantal slangenarenden weer gestaag toe. Het voorkomen van slangenarenden in Nederland heeft vermoedelijk een verband met de ontwikkeling in Frankrijk, waar de dichtstbijzijnde populatie nestelt. In Frankrijk is een uitbreiding van het broedgebied vastgesteld in westelijke richting tot in Bretagne en naar het noorden tot de directe omgeving van Parijs. De populatie groeide daar van iets meer dan 1000 paar in 1982 tot

▲ De slangenarend broedt ondermeer in La Brenne in Frankrijk.

FOTO'S JACQUES VAN DER NEUT

bijna 3000 in 2003. Tot op heden is er in Nederland nog geen

broedgeval van slangenarenden geconstateerd, maar de kans

dat zoiets zich in de komende decennia zal voordoen, bestaat.